

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Νεοελληνική Γλώσσα

Α΄ Δημοτικού

Τίτλος:

«Παιχνιδοτράγουδα»

Συγγραφή: ΤΥΜΠΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ

Εφαρμογή: ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ ΧΡΥΣΟΥΛΑ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
Θεσσαλονίκη 2015

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης. ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας πρωτοβάθμιας:

Κώστας Ντίνας & Σωφρόνης Χατζησαββίδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Παιχνιδοτραγουδα

Δημιουργός σεναρίου

Ευαγγελία Τύμπα

Εφαρμογή σεναρίου

Χρυσούλα Καραγιάννη

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Λογοτεχνία

Τάξη

Α΄ Δημοτικού

Χρονολογία

29 Μαΐου έως 4 Ιουνίου 2015

Διδακτική/θεματική ενότητα

Δεν αντλεί από τα σχολικά βιβλία

Διαθεματικό

Ναι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

I. Φιλολογικής ζώνης

Νεοελληνική γλώσσα

II. Άλλα γνωστικά αντικείμενα

Εικαστικά

Μελέτη περιβάλλοντος

III. Ημιτυπικές και άτυπες διαδικασίες εκπαίδευσης

Διαπολιτισμική αγωγή

Χρονική διάρκεια

Για την εφαρμογή του σεναρίου απαιτήθηκαν 10 διδακτικές ώρες.

Χώρος

I. Φυσικός χώρος

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο Η/Υ.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Στην παρούσα εφαρμογή τα παιδιά συμμετέχουν στη διαδικασία ψηφιακής επεξεργασίας κειμένων αλλά τη δακτυλογράφηση αναλαμβάνει η εκπαιδευτικός. Όσον αφορά στην υποδομή, χρειάστηκε υπολογιστής και μηχάνημα προβολής, όπως προβλέπει η συγγραφέας του σεναρίου, ενώ για τις δραστηριότητες όπου οι ομάδες διαχειρίστηκαν τα αρχεία τους, χρησιμοποιήθηκε το εργαστήριο Η/Υ.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην Α΄ Τάξη του 22^{ου} Δημοτικού Σχολείου Θεσσαλονίκης.

Το σενάριο στηρίζεται

Το σενάριο στηρίζεται στα «Παιχνιδοτράγουδα» της Ευαγγελίας Τύμπα.

Το σενάριο αντλεί

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ / ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Μέσα από τη γνωριμία των παιδιών με παραδοσιακά και παιδικά τραγούδια/παιχνιδοτράγουδα διαφορετικών χωρών/γλωσσών, που τα ίδια τα παιδιά

επιλέγουν και παρουσιάζουν, επιδιώξαμε: α) να εξοικειώσουμε όλα τα παιδιά της τάξης μεταξύ τους μέσα από παιγνιώδεις διαδικασίες· β) να κινητοποιήσουμε ψυχοκινητικές δεξιότητες· γ) να αναδείξουμε τον ρόλο του παιχνιδιού σαν παγκόσμιο κρίκο ανάμεσα στα παιδιά· δ) να αναδείξουμε τους κοινούς τρόπους που υπάρχουν στα παιχνιδοτράγουδα όλου του κόσμου· ε) να αποκτήσουν τα παιδιά εμπειρίες από άλλους πολιτισμούς· ζ) να διευρύνουν τις γνώσεις τους όσο αφορά τον κόσμο· η) να υποστηρίξουμε τη μητρική γλώσσα των αλλόγλωσσων παιδιών, να τα βοηθήσουμε να εκφράσουν χωρίς αισθήματα μειονεξίας τη (γλωσσική) διαφορετικότητά τους, ώστε να ισχυροποιήσουν τη γλωσσική/πολιτισμική τους ταυτότητα.

Περίληψη

Τα παιδιά έπαιξαν και τραγούδησαν ελληνικά παιχνιδοτράγουδα, παραδοσιακά/λαϊκά και σύγχρονα. Στη συνέχεια ακούσανε και μάθανε παιχνιδοτράγουδα άλλων χωρών. Ήρθαν σε επαφή με τον τρόπο που παιδιά σε άλλες χώρες παίζουνε αντίστοιχα παιχνίδια και εξοικειώθηκαν με άλλες γλώσσες και διαφορετικούς πολιτισμούς. Τέλος, δημιούργησαν το δικό τους πολύγλωσσο βιβλιαράκι με τα παιχνιδοτράγουδα που έμαθαν και παρουσίασαν τη δουλειά τους στο διαδίκτυο μέσα από την ιστοσελίδα του σχολείου.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Το σενάριο αναγνωρίζει την πολυπολιτισμικότητα της σύνθεσης των μαθητών του ελληνικού σχολείου, καθώς και τη σημασία της αναγνώρισης της πολιτισμικής ταυτότητας του κάθε παιδιού για το βαθμό της συμμετοχής του στο μαθησιακό και κοινωνικό γίγνεσθαι της τάξης. Στον σχεδιασμό του παίρνει υπόψη αποτελέσματα ερευνών που καταδεικνύουν πως η απαξίωση της μητρικής γλώσσας αλλόγλωσσων μαθητών τους στιγματίζει, τους διαχωρίζει από το σύνολο και έχει σημαντικές

επιπτώσεις στη μαθησιακή τους πορεία και την ψυχική τους ισορροπία (Χριστίδης 1999· Μητακίδου 2005).

Μέσα από τις δράσεις που προτείνει, το σενάριο επιχειρεί να συμβάλει στο να αναπτυχθεί αίσθημα αποδοχής των διαφορετικών γλωσσών (οποιαδήποτε) στην τάξη, αλλά και να σπάσει το στερεότυπο της υπερτίμησης της κυρίαρχης ελληνικής γλώσσας ή της αγγλικής και της υποτίμησης άλλων γλωσσών. Ενισχύει τα αλλόγλωσσα παιδιά ώστε να εκφράσουν τη γλωσσική διαφορετικότητά τους και να βιώσουν θετικά συναισθήματα και αποδοχή από την ομάδα. Τέλος οι δράσεις συμβάλλουν στην ανάπτυξη σχέσεων φιλίας και στη μείωση των συγκρούσεων.

Στην παρούσα εφαρμογή δεν υπήρχαν αλλόγλωσσοι μαθητές. Παρόλα αυτά τα παιδιά εξοικειώθηκαν μέσα από τις δράσεις με άλλες γλώσσες/χώρες και τον πολιτισμό άλλων ανθρώπων. Διαπίστωσαν τις κοινές πρακτικές που υιοθετούν τα παιδιά όλου του κόσμου και ενισχύθηκε η αντίληψη της ισότιμης αντιμετώπισης όλων των πολιτισμών.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Οι μαθητές/-τριες επιδιώκεται:

- να γνωρίσουν διαφορετικές γλώσσες/πολιτισμούς·
- να εξοικειωθούν με τον διαφορετικό τρόπο ζωής των ανθρώπων, όπως αυτός εκφράζεται από το παιδικό τραγούδι·
- να αποδεχθούν τη διαφορετικότητα των συμμαθητών τους και να μάθουν να συνεργάζονται για κοινό σκοπό·
- να αποκτήσουν το αίσθημα της ομάδας.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Οι μαθητές/-τριες επιδιώκεται:

- να ασκηθούν στην προφορική παρουσίαση θέματος στην ολομέλεια·
- να αποκτήσουν νέο λεξιλόγιο σχετικό με το θέμα·
- να ασκηθούν στη γραφή κατευθυντικών κειμένων.

Γραμματισμοί

Οι μαθητές/-τριες επιδιώκεται:

- να εξοικειωθούν με αρχείο παρουσίασης κειμένου και κειμενογράφου στην αντιγραφή, επικόλληση, διαγραφή και διαμόρφωση κειμένου·
- να μάθουν να διαμορφώνουν κείμενο στον κειμενογράφο·
- να μάθουν να ανοίγουν αρχείο και να αποθηκεύουν την εργασία τους·
- να μάθουν να αντιγράφουν και να κάνουν επικόλληση κειμένου.

Διδακτικές πρακτικές

Στο σχολικό πλαίσιο όλα αυτά μεταφέρονται μέσα από:

- την ομαδοσυνεργατική οργάνωση της τάξης·
- τη λειτουργία του επικοινωνιακού πλαισίου σε πολλαπλά επίπεδα (ατομικό-ομαδικό – ολομέλεια) και την αξιοποίηση ψυχοκινητικών τεχνικών·
- την αναγνώριση και την αποδοχή της διαφορετικότητας των ατομικών «φωνών».

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Η εφαρμογή του σεναρίου εντάχθηκε στο πλαίσιο των εκδηλώσεων λήξης του σχολικού έτους. Η εκπαιδευτικός αποφάσισε μαζί με τα παιδιά να παρουσιάσουν μία σειρά από παιχνιδοτράγουδα διάφορων χωρών.

Διδακτική πορεία / στάδια / φάσεις

Α' Στάδιο: Συζήτηση – Ευαισθητοποίηση

Συζητήσαμε με τα παιδιά για τα 'παιχνιδοτράγουδα'. Εξήσαμε την έννοια αναφέροντας ορισμένα παραδοσιακά παιχνιδοτράγουδα που σίγουρα τα περισσότερα γνωρίζουν, όπως το «α μπε μπα μπλομ» ή το «περνά περνά η μέλισσα» και τα παίξαμε. Ζητήσαμε από τα παιδιά να μας πουν τα δικά τους παιχνιδοτράγουδα τα οποία αρχικά τραγουδήσαμε μέσα στην τάξη. Είναι σημαντικό να ακούσουμε από τα παιδιά τα «δικά» τους παιχνιδοτράγουδα, γιατί κάθε γενιά κοντά στα κλασικά παραδοσιακά παιχνιδοτράγουδα δημιουργεί τα δικά της, που συχνά είναι μίγμα παλαιότερων μαζί με λαχνίσματα, ποπ ακούσματα ή και παιδικά τραγούδια.

Β' Στάδιο: Μελέτη του θέματος – Θέτουμε τον στόχο

Στη συνέχεια η εκπαιδευτικός ζήτησε από τα παιδιά να αναρωτηθούν κατά πόσο παιχνιδοτράγουδα παίζουν και τραγουδάνε μόνο τα παιδιά στην Ελλάδα. Στο πλαίσιο αυτής της ερώτησης δείξαμε βίντεο με παιχνιδοτράγουδα άλλων χωρών, καταγράψαμε τις αντιδράσεις τους και συζητήσαμε για όσα είδαμε. Σκοπός μας ήταν να καταλήξουμε στη διαπίστωση ότι σε όλον τον κόσμο τα παιδιά τραγουδούν και παίζουν παιχνιδοτράγουδα για την ευχαρίστησή τους, παραδοσιακά/λαϊκά ή αυτά που δημιουργούν μόνα τους.

Ακούσαμε και είδαμε τα παρακάτω παιχνιδοτράγουδα

- [Batom - Lenga la Lenga](#)
- [CD Pandalele - Da Abobora faz Melão](#)

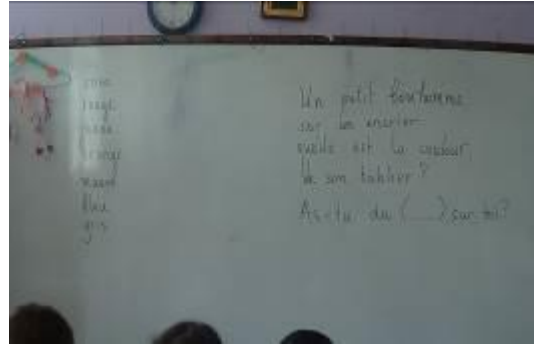
- [Pandalele - Brincadeira de roda](#)
- [CD Pandalele - Aratata](#)
- [Bim bam](#)
- [Escatumbararibe - Lenga la Lenga](#)
- [Escatumbararibe](#)
- [JUEGO DE MANOS "Chocolate"](#)
- [Giro giro tondo](#)

Στη συνέχεια βγήκαμε στην αυλή και παίξαμε διάφορα παιχνιδιοτράγουδα

B' Φάση – Εμπλοκή της οικογένειας ή του συλλόγου διδασκόντων του σχολείου

Στο σχολείο δεν υπήρχαν αλλόγλωσσα παιδιά. Οπότε δεν μπορούσαμε να υλοποιήσουμε την πρόταση του σεναρίου σύμφωνα με την οποία ο εκπαιδευτικός μπορεί να εμπλέξει την οικογένεια του αλλόγλωσσου παιδιού ζητώντας από κάποιο μέλος της να παρουσιάσει παιχνιδιοτράγουδα από τον τόπο τους. Συνεργαστήκαμε όμως με τους εκπαιδευτικούς των ξενόγλωσσων μαθημάτων του σχολείου (των αγγλικών και των γαλλικών), που θα ανέλαβαν να βοηθήσουν στην εύρεση, μετάφραση και εκμάθηση των παιχνιδιοτράγουδων. Παρακολουθήσαμε τα παιδιά της Ε' τάξης να παίζουν ένα παιχνιδιοτράγουδο που είχαν μάθει στο μάθημα των γαλλικών (Un petit bon homme)

Η καθηγήτρια των Αγγλικών του σχολείου προσφέρθηκε να μάθει στα παιδιά της πρώτης ένα παιχνιδιότραγουδο στα αγγλικά (The wheels of the bus).

Γ' Φάση – Εκμάθηση/Καταγραφή των παιχνιδιότραγουδων

Αρχικά εντοπίσαμε στο google earth τη χώρα προέλευσης των δύο παιχνιδιότραγουδων (Αγγλία και Γαλλία). Οι γνώσεις των παιδιών για τη χώρα αυτή εμπλουτίστηκαν με εικόνες και βίντεο από το διαδίκτυο.

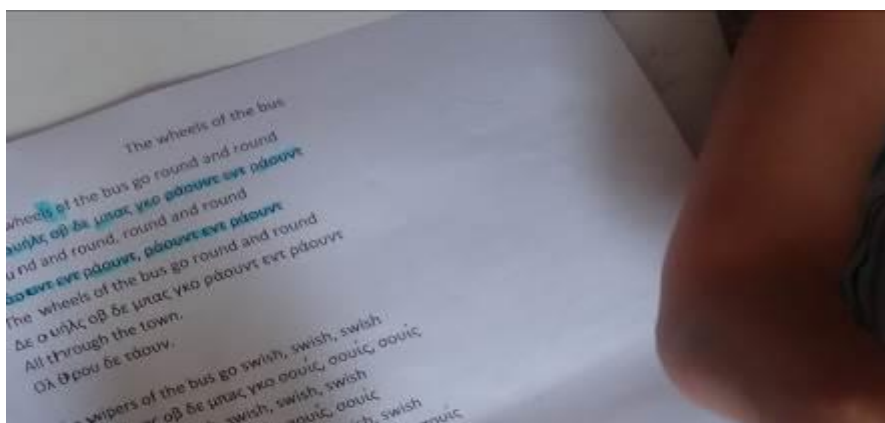
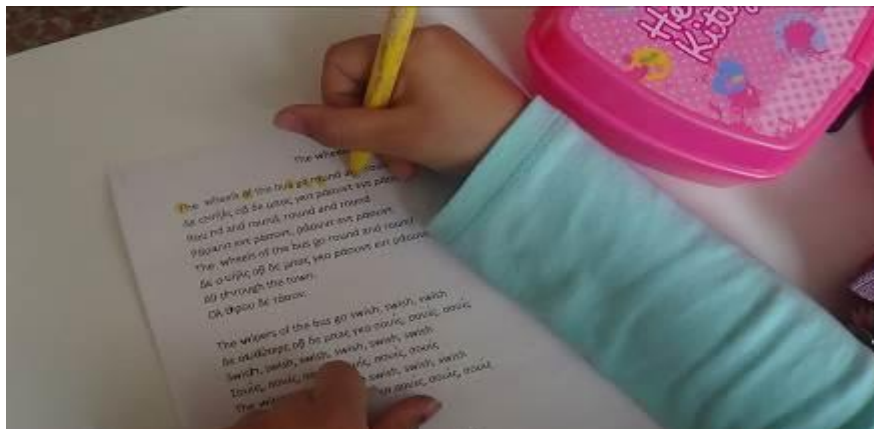

Στη συνέχεια παίζαμε το παιχνιδιότραγουδο σύμφωνα με τις υποδείξεις του παρουσιαστή.

Είδαμε τους στίχους και συζητήσαμε για τα γράμματα/λέξεις και το διαφορετικό αλφάβητο. Μοιράσαμε φωτοτυπία με το αλλόγλωσσο αλφάβητο και δίπλα γραμμένο το ελληνικό. Εντοπίσαμε κοινά ή διαφορετικά γράμματα σε σχέση με το ελληνικό αλφάβητο.

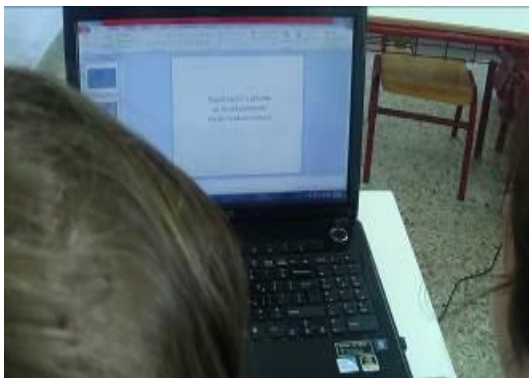
Τα παιδιά ζωγραφίζουν ελεύθερα για το παιχνιδοτάγουδο και για τη χώρα προέλευσής του.

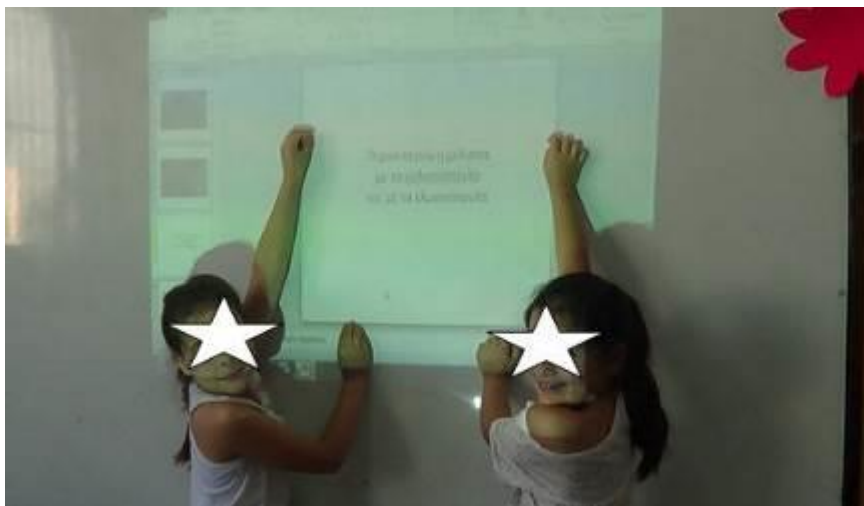

Δ' Φάση: Κατασκευή παρουσίασης

Εξοικειώσαμε τα παιδιά με ένα πρόγραμμα δημιουργίας παρουσίασης. Αποφασίσαμε να φτιάξουμε μία κοινή παρουσίαση με παιχνιδοτράγουδα ελληνικά αγγλικά και γαλλικά. Τα παιδιά χωρίστηκαν σε 5 ομάδες. Κάθε ομάδα ανέλαβε να φτιάξει 4 διαφάνειες: α) να γράψει το παιχνιδοτράγουδο (πρωτότυπο), β) μεταφρασμένο γ) να βρει εικόνες από την χώρα προέλευσης και δ) να βάλει μια σχετική ζωγραφιά.

Στο τέλος, κάθε ομάδα παρουσίασε όσα έκανε στις άλλες ομάδες. (Το αποτέλεσμα της εργασίας των μαθητών βρίσκεται στον φάκελο των «Τεκμηρίων»).

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/-Α ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Δεν χρησιμοποιήθηκαν φύλλα εργασίας στο παρόν σενάριο.

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Γνωριμία με τα αλφαβητάρια – Ιστορία της γραφής

Στο σενάριο μπορεί να ενσωματωθεί δραστηριότητα σχετική με την ιστορία της γραφής. Υπάρχουν ιδρύματα που έχουν εφαρμόσει αξιόλογα εκπαιδευτικά προγράμματα (Ευγενίδειο) αλλά και μουσεία που διαθέτουν μουσειοβαλίτσες για σχολεία. Υπάρχουν και πολύ καλά βιβλία για αυτό το θέμα.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Το σενάριο πραγματεύεται ένα θέμα που αγαπούν πολύ τα παιδιά. Τα παιχνιδοτράγουδα αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινότητάς τους. Οι δραστηριότητες του σεναρίου είχαν τη μορφή γενικών κατευθύνσεων, γεγονός που έδινε στην εκπαιδευτική δυνατότητα ευελιξίας. Θεωρώ όμως πως θα ήταν χρήσιμη η ύπαρξη μιας συλλογής με παιχνιδοτράγουδα, σε μορφή παρουσίασης, ειδικά παιχνιδοτράγουδα άλλων χωρών γιατί είναι αρκετά χρονοβόρα η καταγραφή κι η μετάφρασή τους. Τα παιδιά είναι πολύ μικρά για να εμπλακούν ενεργά σε μια τέτοια διαδικασία. Το βάρος κατά συνέπεια πέφτει στον εκπαιδευτικό. Ως εκ τούτου θα ήταν σημαντικό να διευκολυνθεί σε αυτό το επίπεδο.

Γενικότερα, οι μαθητές απόλαυσαν πάρα πολύ την εκμάθηση του αγγλικού και του γαλλικού παιχνιδοτράγουδου. Δεν δυσκολεύτηκαν σχεδόν καθόλου να τα απομνημονεύσουν και να τα εντάξουν στο καθημερινά τους παιχνίδια.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Cummins, J. 1999. *Ταυτότητες υπό διαπραγματεύση. Εκπαίδευση με σκοπό την ενδυνάμωση σε μια κοινωνία της ετερότητας*. Επιμέλεια Ε. Σκούρτου –μετάφραση Σ. Αργύρη – σχόλιο Β. Κούρτη-Καζούλλη. Αθήνα: Gutenberg.

Κουτσογιάννης, Δ. & Ρ. Τσοκαλίδου. 2007. Διγλωσσία και γλωσσική εκπαίδευση: αρχές σχεδιασμού μιας παρέμβασης. Στο *Διδασκαλία και μάθηση στο πολυπολυτισμικό σχολείο: Διδακτικές προσεγγίσεις & εκπαιδευτικό υλικό*. Πρακτικά Ημερίδας, Θεσσαλονίκη, 10 & 11 Δεκεμβρίου 2007.

Malcolm N. MacDonald & John P. O'Regan. 2012. Editorial. *Language and Intercultural Communication* 12:3, 173-178.

Μητακίδου, Σ.. 2005. *Η διδασκαλία της γλώσσας. Εκπαίδευση γλωσσικών μειονοτήτων*. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.

Young, T. & P. Sercombe. 2010. Communication, discourses and interculturality. *Language and Intercultural Communication* 10:3, 181-188.

Σκούρτου, Ε. 2002. *Η γλώσσα / οι γλώσσες ως μέσον κοινωνικής ένταξης*. (Πρακτικά συνεδρίου «Ανθρώπινα Δικαιώματα, Πολιτισμικός Πλουραλισμός και Εκπαίδευση στην Ευρώπη»), Ρόδος, Νοέμβριος 2002.

Χατζηδάκη, Α. 2000. Αλλόγλωσσα παιδιά σε μονόγλωσσες τάξεις: σκέψεις για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας στα πλαίσια του «κανονικού» μαθήματος. Στο *Η διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης/δεύτερης γλώσσας. Αρχές-προβλήματα-προοπτικές*, (Πρακτικά διημερίδας, Θεσσαλονίκη, 2-3 Απριλίου 1999), επιμ. Ν. Αντωνοπούλου, Αν. Τσαγγαλίδης & Μ. Μουμτζή, 397-403. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Χριστίδης, Α.-Φ. 1999. (Επιμ.) *«Ισχυρές» και «ασθενείς» γλώσσες στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Όψεις του γλωσσικού ηγεμονισμού.* Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.